

„A kohéziós politika mindenképpen olyan szakpolitika, amelyre büszkék lehetünk most és a jövőben egyaránt. Ezt az álláspontot határozottan és világosan kell képviselnünk.”

JOSÉ MANUEL BARROSO,
AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG ELNÖKE

▶ KOHÉZIÓS POLITIKA – AZ EURÓPAI GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS IGAZI MOZGATÓRUGÓJA

A Panorama az Európai Bizottság elnökével, José Manuel Barrosoval beszélget, arról kérdezi, hogy véleménye szerint a kohéziós politikának milyen szerepe van az európai növekedés és munkahelyteremtés, illetve a gazdasági válságból való kilábalás szempontjából.

▶ Mit gondol, Európa már újra a megfelelő irányban halad, és kezdi maga mögött hagyni a gazdasági válságot?

A világgazdaságot 2007 nyara óta sújtó pénzügyi és gazdasági válság példátlan volt Európa a második világháború utáni történelmében. Mégis úgy vélem, hogy a legrosszabb pontján már túl vagyunk. Sikerült legyőznünk az euró „egzisztenciális” válságát, és lecsendesítettük a pénzügyi piacok nyugtalanságát. Jelentős előrehaladást értünk el az Európai Unióban a gazdaságirányítás szempontjából is. Az Európa gazdaságával szembeni bizalom fokozatosan visszatér, és a legutóbbi GDP-adatok megerősítik a kismértékű gazdasági kilábalás első jeleit. A válság által leginkább sújtott országok jelentős szerkezetátalakítást valósítanak meg, és szintén pozitív eredményeket kezdenek tapasztalni. Például Írország a 2008-as 1,4%-os GDP-csökkenést 2013-ra 3,4%-os növekedéssé alakította át. Portugália is csökkentette deficitjét, és arra számítnak, hogy idén Spanyolország is átlendül pozitívba.

Ettől függetlenül, még ha úgy is látszik, hogy a nehezen túl vagyunk, még nem teljesen hagytuk magunk mögött a válságot, és a kilábalás jelei még mindig törékenyek. Továbbra is meg kell küzdenünk az aktuális kihívásokkal, például az elöregedő népességgel, a növekvő energiaköltségekkel és a nagy munkanélküliséggel. A tagállamoknak fel kell gyorsítaniuk az országspecifikus ajánlásokban szereplő strukturális reformok ütemét, és további előrelépést kell elérniük a koordinációt igénylő szakpolitikai területeken. A legégetőbb problémát a munkanélküliség bizonyos országokban elfogadhatatlanul magas szintje jelenti, amely különösen a fiatalok körében jelentős.

▶ Mennyire fontos a kohéziós politika az európai növekedés és munkahelyteremtés ösztönzésében, illetve az európai gazdasági kormányzás kontextusában az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek elérésében?

2010-ben egy átfogó megközelítést javasoltunk, ez az Európa 2020 stratégia, amely az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés elérését célozza. Ez Európa növekedési stratégiája az elkövetkező évekre: meghatározza a holnap prosperitásának és termelékenységének hajtóerőit az oktatás és képzés, a klímaváltozás, a kutatás és innováció, illetve a szegénység-gel szembeni küzdelem területén. Kezdetek óta szorosan együttműködünk a tagállamokkal és a régiókkal a stratégia céljainak megvalósításában. A stratégia immár négy éve lépett életbe, és 2014-ben részletes felülvizsgálatnak vetjük alá az eredmények kiértékelése céljából.

A kohéziós politika az egyik fő eszköz az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek megvalósítására. Ez az EU legnagyobb befektetése a reálgazdaságba, valamint az Európai Unió költségvetési konszolidáción, strukturális reformokon és a befektetések ösztönzésén alapuló gazdasági szakpolitikai együttesének fő tartóoszlopa is egyben. Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), az Európai Szociális Alap (ESZA), valamint a Kohéziós Alap forrásainak köszönhetően támogatjuk a széles sávú internetelérést, az induló KKV-kat, a társadalmi befogadást, az oktatást, az energiahatékonyságot és a munkahelyteremtést. A tagállamok beszámolóí szerint a kohéziós politikai támogatások 2007 és 2013 között több mint 73 500 induló kis- és középvállalkozást segítettek, és több mint 263 000 munkahelyet teremtettek. A támogatásnak köszönhetően 4,7 millióval több uniós polgár rendelkezik szélessávú interneteléréssel. Röviden összefoglalva, a kohéziós politika mindenképpen olyan szakpolitika, amelyre büszkék lehetünk most és a jövőben egyaránt. Ezt az álláspontot határozottan és világosan kell képviselnünk.

Emellett az európai uniós társfinanszírozás stabil, hosszú távú befektetéseket jelent a tagállamok szempontjából. Egyes régiókban az állami szintű források hiánya vagy a piac működésképtelensége miatt ez az egyetlen lehetőség a közösségi beruházások megvalósulására. A kohéziós politika társfinanszírozása nem csupán stabilitást biztosított, hanem lehetővé tette a beruházások rugalmas átirányítását is a sürgős társadalmi és gazdasági igények kezelése céljából. Arra bátorítottuk a gazdasági válság által sújtott országokat – például Görögországot, Írországot és Portugáliát – hogy az alapok forrásainak átprogramozásával fokozzák versenyképességüket, és segítsék a munkahelyteremtést, különösen a fiatalok számára.

A 2014-től 2020-ig tartó időszakra 351,8 milliárd eurót különítettünk el az európai strukturális és befektetési alapok számára, ez az EU költségvetésében a második legnagyobb hányadot képviselő rész. Ez a legmagasabb szintű politikai elismerése annak, hogy mennyire fontosak ezek az alapok Európa növekedése szempontjából. Most pedig az a fontos, hogy a nemzeti és regionális szintű programokat még jobban összehangoljuk az Európa 2020 stratégia célkitűzéseivel.

► **A tagállamok és a régiók megkezdtek a munkát a 2014-2020 közötti kohéziós politika új, megreformált keretei között. Véleménye szerint milyen hatással lesz ez a reform? Ön szerint mi a reform legnagyobb újítása?**

Komolyan fel kell tennünk magunknak a kérdést, hogy a korábbiakban a megfelelő beruházásokat végeztük-e gazdaságaink versenyképesebbé tétele érdekében. Úgy vélem, hogy a finanszírozás egy részét nem sikerült a lehetőségek maximumáig felhasználni. Most arra kell ügyelnünk, hogy a megreformált politika központjában a megfelelő beruházások álljanak, amelyekből az Európai Unió egésze profitálhat. Minden egyes elköltött eurónak a legnagyobb hatást kell elérnie a növekedés és versenyképesség szempontjából.

Ezért van az, hogy az új politikai az eredmények kultúrájára koncentrál. A régióknak nem csak azt kell igazolniuk, hogy hol költötték el a pénzt, hanem azt is, hogyan találták meg a források legjobb felhasználási célját. A kívánt eredmények megvalósulása érdekében az összegek felhasználását figyelemmel kísérjük, kiértékeljük és kimutatásokat kérünk be róluk. Az összegek folyósítását bizonyos előfeltételekhez kötöttük, hogy a megfelelő körülmények között maximális hatást fejthesse ki a beruházások.

A beruházások célra orientált jellegének megőrzése érdekében a programoknak négy, a növekedést célzó területre kell összpontosítaniuk az ERFA forrásainak nagyobb részét. Ezek a kutatás és innováció, a KKV-k, az információs és kommunikációs technológia és az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaság. A rendelkezésre álló összes forrásnak a fejlettebb régiókban legalább 80%-át, a kevésbé fejlettebbekben 50%-át különítjük el ezeknek a későbbi sikerünk szempontjából oly fontos szektorok számára. Az ESZA esetében hasonló szabályok érvényesek, és a források legalább 20%-át kell a társadalmi felzárkóztatásra és a szegénység elleni küzdelemre fordítani. Ez a megközelítés egyértelmű kapcsolatot alakít ki az Európa 2020 stratégia növekedést célzó és kapcsolódó általános szakpolitikáival.

Hiszem, hogy ezek a változások új életre keltik a gyakorlatban az EU kohéziós politikájának keretében megvalósuló beruházásokat, és lehetővé teszik, hogy az egységesebb, eredményesebb és költséghatékonyabb módon segítse elő Európa visszavezetését a prosperitás útjára. Meg kell tudnunk mutatni a polgároknak, hogy a ráfordításokat a lehető legintelligensebben használjuk fel, olyan módon, hogy az a régiók, városaik számára szolgáljon, és pozitív hatást gyakoroljon lakóik életére.

► **Hogyan látja a kohéziós politika által biztosított finanszírozás szerepét a városi problémák – például a szegénység, kirekesztettség, munkanélküliség, környezetszennyezés és energiafüggőség – kezelésében?**

Az európaiak több mint 75%-a városi területeken vagy azok közelében él. Ezzel Európa a világ egyik leginkább urbanizált kontinense. 2020-ra ez az érték várhatóan a népesség 80%-ára nő.

Nem túlzok, ha azt mondom, hogy városaink fejlődése nagymértékben meghatározza majd Európa jövőjét, és alapvető fontosságú az Európa 2020 stratégia ambiciózus céljainak megvalósításában. Városaink a növekedés komoly motorjai, a vállalkozások és az innováció otthonai, amelyek iránymutatóak a válságból kifelé vezető úton. Európában a GDP több mint kétharmada a városokban termelődik. A válság miatt mégis számos város küszködik a gyenge növekedéssel, a magas munkanélküliséggel, a társadalmi egyenlőtlenségekkel és a szegénységgel.

Ezért döntöttem úgy, hogy az Európai Bizottság korábbi regionális politikai főigazgatósága számára új szerepet adok az EU várospolitikai kezdeményezéseinek fő koordinátoraként. Az új Regionális és Várospolitikai Főigazgatóság a döntések és a szakpolitikák EU-szintű kialakítása során nagyobb figyelmet szentel városaink és várostérségeink kiemelkedőbb szerepének. Jelenleg az ERFA beruházásainak körülbelül 40%-a irányul a városokra. Arra számítok, hogy ez az arány a későbbiekben nőni fog. A 2014-2020-as időszak beruházási prioritásai közül nem kevés a városi térségek szempontjából bír jelentőséggel, például az alacsony szén-dioxid-kibocsátással kapcsolatos stratégiák, az épített környezet fejlesztése vagy a mobilitás elősegítése. Ezen kívül minden tagállamnak az ERFA forrásaiban legalább 5%-át a fenntartható városfejlesztés integrált lépéseire kell előirányoznia. Ezzel a városok új eszközöket és megoldásokat kapnak városi térségeik konkrét gazdasági, környezetvédelmi és szociális kihívásainak kezelésére.

► **Mennyire fontos a kohéziós politika a kutatás és az innováció elősegítése szempontjából?**

Az európai régióknak felfelé kell lépniük az innovációs létrán. Az innovációra többet fordító tagállamok jobban teljesítenek, mint azok, ahol ez a terület fejlesztésre szorul. Bár a kutatásra és innovációra fordított átlagos összegek a válság alatt is stabilan megmaradtak a GDP 2%-os szintjén, az Európai Unió továbbra is messze le van maradva nemzetközi versenytársaitól. Az Amerikai Egyesült Államok, Japán, sőt Dél-Korea is sokkal többet fordít nálunk kutatásra és innovációra.

Nem fér hozzá kétség, hogy a megreformált kohéziós politika létfontosságú szerepet játszik a kutatás és az innováció elősegítése szempontjából Európában. A 2007-2013-as időszakban

José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke és Johannes Hahn EU-biztos.

az EU strukturális alapjainak közel 25%-százalékát, másképpen körülbelül 86 milliárd eurót fordítottak kutatásra és innovációra. Számos remek példa van a kohéziós politika forrásaiból finanszírozott innovatív projektekre: a tiszta technológiákkal foglalkozó ausztriai „ECO World Styria”⁽¹⁾ klaszter, illetve a kreatív ágazatokat a hagyományos iparral összekapcsoló portugál „Art on Chairs”⁽²⁾ projekt csupán két ilyen példa a sokból.

A tagállamoknak és a régióknak most már meg kell határozniuk, milyen konkrét eszközeik és erősségeik vannak, és versenyelőnyük fokozása érdekében ezekre kell koncentrálniuk az erőforrásokat. Úgy vélem, hogy az úgynevezett intelligens specializációs stratégiák nagyobb hatást elérő, okosabb beruházásokhoz fognak vezetni, és Európa minden régiójában működésbe hozzák az innovációs lehetőségeket. Ezeket aztán az üzlet világával, a tudományos szektorral és az innovációs közösséggel együttműködésben, a kohéziós politika támogatásával kell fejleszteni.

▶ **Milyen fő tanáccsal tudna szolgálni a 2014-2020-as időszak operatív programjait végrehajtó regionális hatóságok számára?**

Alapvető fontosságú a jó kormányzás nemzeti, regionális és helyi szinten. A kohéziós politika reformját soha nem lehetett volna megvalósítani az irányító és a regionális hatóságok sikeres együttműködése nélkül. A reformok középpontjában a partnerség elve áll, és immár elengedhetetlen, hogy a programok megvalósításában valamennyi érdekelt fél részt vegyen: a megfelelő minisztériumok, a régiók, az önkormányzatok, szakmai szervezetek, kutatóközpontok, vállalkozások és

a szociális partnerek. Újabb partneri együttműködéseket kell kialakítanunk, de emellett meg kell őriznünk a régiók, városok és az EU-intézmények közötti meglévő együttműködést is, hogy az alapok forrásait stratégiai módon a legproduktívabb beruházásokra tudjuk koncentrálni, és biztosíthassuk a növekedés és a foglalkoztatás szempontjából elérhető legnagyobb hatást. Én arra számítok, hogy a régiók felelősséget vállalnak az európai szakpolitika kialakításáért és megerősítéséért is. Biztos vagyok abban, hogy együttesen ezt a szakpolitikát az európai gazdasági kilábalás valódi hajtóerejévé tudjuk tenni.

Az innováció egyben a sablonosság nélküli gondolkodást is jelenti, valamint hogy új megközelítéseket gondolunk ki meglévő ismereteink kiaknázására, és társadalmunkat új ötletekkel igazítjuk hozzá az új paradigmákhoz. Im már nem arról van szó, hogy minden folyik a megszokott mederben. Minden európainak teljes erőbedobással kell részt vennie a versenyképesebb modellek megtervezésében és megvalósításában.

▶ **TOVÁBBI INFORMÁCIÓ**

http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/index_hu.cfm
http://ec.europa.eu/europe2020/index_hu.htm

(1) <http://www.eco.at/>

(2) <http://www.artonchairs.com/>